

SPINET

Postbus 48, 6590 AA Gennepe
secretariaat-cssp@missie-geest.nl
www.missie-geest.nl
IBAN NL72RABO0116166444
BIC RABONL2U

SPIRITIJS NEDERLANDS TIJDSCHRIFT

Jaargang 72 no. 8

September 2017

Spiritijnse Spiritualiteit

Het pas gerenoveerde huis in Chevilly was dit jaar de plek van samenkomst voor de internationale bijeenkomst over het centrum voor Spiritijnse spiritualiteit in Duquesne (USA). Het bleek een hele onderneming om met het openbaar vervoer tot Chevilly te komen. Ik heb gebruik gemaakt van trein, metro, tram en bus. Maar toen stond ik dan ook voor het immense grote complex. Het huis zag er na de grote 'make over' mooi uit. Overall frisse kleuren en goed ingerichte gastenkamers met eigen douche en toilet.

Voor deze vergadering waren spiritijnen uitgenodigd die zich vooral met de vorming van jonge spiritijnen of met "on-going" spiritijnse spiritualiteit bezig houden. Als Europees vertegenwoordiger van de lekenspiritijnen was dit voor mij een vrij onbekend terrein. Ter voorbereiding op deze bijeenkomst was er een vragenlijst rondgestuurd naar ongeveer 180 spiritijnen. Ongeveer een kwart van die lijsten zijn ingevuld en teruggestuurd. Annelies en ik hebben in maart deze vragen samen proberen te beantwoorden. Maar als medestanders hebben wij nooit te maken gehad met het Centrum voor Spiritijnse Spiritualiteit (CSS). Vele keren hebben we dan ook 'niet van toepassing' ingevuld. Uit de samenvatting van de ingevulde vragenlijsten bleek dat wij niet de enigen waren.

CSS is opgericht in 2005 en vanwege praktische redenen is als locatie gekozen voor Duquesne (Pittsburgh). Spiritijnen hebben daar in 1878 een universiteit gesticht, en het centrum kan dan ook van verschillende faciliteiten gebruik maken. Het CSS heeft als doel om spiritijnse geschiedenis, spiritualiteit en traditie te promoten vanuit

een academisch perspectief. Dit is allereerst bedoeld voor de spiritijnen zelf. Uit de discussie in Chevilly blijkt dat het centrum bij veel spiritijnen niet bekend is. Enerzijds komt dit doordat er praktisch uitsluitend in het Engels gepubliceerd wordt, anderzijds zijn er weinig spiritijnen die een onderzoek willen doen naar spiritijnse spiritualiteit.

Ik doe mijn best om de vaak abstracte discussies te volgen. Ik denk aan mijn eigen cursus spiritualiteit op de UTP, die op een concrete en actuele wijze ingevuld werd. Ook de gesprekken die ik met Nederlandse spiritijnen heb (gehad) gingen altijd over een doorleefde spiritijnse missionaire spiritualiteit. Ik heb verteld hoe wij in Nederland het spiritijnse gedachtengoed doorgeven via bijvoorbeeld de dvd 'Testament van een Missie'. Maar deze veelal academische scholars bleven het belang van de spiritualiteit van de stichters en de andere belangrijke figuren zoals Brottier herhalen. Ook het belang van de pneumatologie werd benadrukt. Mijn opmerking dat ik daar in gesprekken met de Nederlandse spiritijnen zelden of nooit over gehoord heb, riep verbazing op. Oooh, dat geseculariseerde Nederland ook!

In twee en een halve dag is er veel informatie uitgewisseld en zijn er adviezen gegeven met betrekking tot de wijze waarop het CSS meer onder de aandacht te brengen van de spiritijnen. P. Orlando, die in Rome bezig is om voldoende informatie te verzamelen voor de canonisatie van de stichters, vertelde gepassioneerd over de voortgang. En natuurlijk hebben we een bezoek gebracht aan de bibliotheek en de archieven. Het is uniek dat zoveel oude boeken, foto's, brieven en andere informatie over missiegebieden bewaard zijn.

Als afsluiting van deze bijeenkomst staat een uitje naar Parijs gepland. De eerste stop is een bezoek aan de kapel van "Notre Dame de la bonne Délivrance", vervolgens hebben we de plekken bezocht rond rue Lhomond, waar Poullart des Places met enkele studenten begonnen is. Na het diner met de mensen in de gemeenschap van rue Lhomond was er een boottocht over de Seine.

Marielle Beusmans

Verhaal van een missionaris   -Pieter Pubben   Deel 2

In de vorige aflevering van Spinet kon u het eerste deel lezen van de levensschets van pater Pieter Pubben. Hieronder volgt het 2^e en tevens laatste deel.

Op uitnodiging van mijn overste, die in de provinciestad Lubango woonde, heb ik hem toen vervangen, daar hij al vele jaren niet meer op vakantie was geweest. Daar was een groot tekort aan priesters, want velen waren net voor de onafhankelijkheid teruggekeerd naar Europa.

Toen werd ik door de bisschop gevraagd om pastoor te worden van de Parochie van de Onbevleete Ontvangenis in de stad Lubango, waar ik 13 jaar lang die taak heb vervuld.

De guerrilla in de binnenlanden werd steeds heftiger en veel mensen in de binnenlanden vluchtten naar de stad. Op 20-30 kilometer van Lubango waren ook veel vluchtelingen neergestreken of gedwongen door het regeringsleger daar heen te gaan, ook velen afkomstig van de Missie van Sanguève die ik dus verlaten had.

Men vroeg mij of ik het werk onder die vluchtelingen erbij wilde doen. Elke maand ging ik twee, soms drie dagen naar die streek en behalve hun geestelijke bijstand geven, kon ik hen soms helpen met wat voedsel of kleding.

Na vier jaar onderhandelen tussen regering en opstandelingen werd in 1991 de vrede getekend tussen de strijdende partijen.

De provinciaal Overste vroeg me naar Caconda te gaan. Dat was een Missie waar al zeven jaar geen priester meer was. Het was een grote missiestatie met wel 35.000 christenen verspreid over tientallen dorpen, met een goed patershuis, scholen en jongensinternaat, timmerwinkel, smederij, landerijen en boomgaarden enz. en nog de zusters met hun werkzaamheden zoals meisjesinternaat, naaischool, ziekenhuis, enz.

Ik ging er heen vol goede moed en kwam er aan in maart 1992 vlak voor het Paasfeest. De eerste drie weken moest ik veel biecht horen vanwege het komende Paasfeest, daar men lange tijd dit niet meer kon vanwege de afwezigheid van een priester.

Maar op het einde van dat jaar brak het oorlogsgeweld weer in alle hevigheid los, een burgeroorlog tussen het regeringsleger en de guerrillastrijders met alle gevolgen van dien: verwoestingen van dorpen, vervolgingen, moorden, slachtpartijen, overvallen op de dorpen en plunderingen van goederen, roof van vee en er lagen vele landmijnen.

Eerst zaten we enkele jaren bij de guerrillastrijders die grote delen van Angola bezet hielden. Daarna bezette het regeringsleger ons dorp, maar hielden de guerrillastrijders de buitengebieden in hun bezit, zodat we geen vijf kilometer weg konden van de plek waar we woonden zonder in gevaar te komen en helemaal afgesloten zaten van de buitenwereld. In die periode hadden we geen contact met buiten noch met de bisschop noch met onze religieuze overste, en ook niet met Nederland, geen post of toevoer van goederen.

Veel honger en ellende, de winkels helemaal leeg, zout noch lucifers te krijgen.

De mensen durfden niet naar hun velden te gaan, bang dat ze waren meegenomen te worden door de guerrilla en velen voedden zich zelfs met wortels van de bomen.

Zelf kon je weinig doen. Je helpt met goederen en medicijnen voor zo ver je die nog hebt.

Deze jaren van mijn verblijf in Angola waren er gewoon van bij de mensen zijn, hun vreugde en vooral hun leed te delen.

Het regeringsleger veroverde steeds meer terrein op de guerrillastrijders en deze waren daardoor gedwongen zich uit onze streek terug te trekken. Zij verplichtten de mensen van de dorpen met hen mee te gaan en kwamen ook mij waarschuwen dat zij de volgende morgen weg zouden gaan en raadden mij aan mij ook terug te trekken, maar ik besloot dat niet te doen en te gaan verhuizen naar de missiestatie gelegen op vier kilometer van de plaats waar ik toen woonde. We laadden alles op de auto en een boerenkar en na een paar keer heen en weer gereden te hebben, installeerde ik me op de missiestatie.

De opstandelingen kwamen 's nachts vanuit hun schuilplaatsen regelmatig over de missiestatie die ondertussen vol met mensen was, daar die niet naar hun dorpen durfden terug te keren vanwege het gevaar van de guerrilla en zich op de missie veiliger voelden.

De mensen die in de school en werkplaatsen van de missie sliepen, werden van veel beroofd door gewapende soldaten, vooral van kleren en dekens. Ik raadde hen aan in de kerk de nacht te gaan doorbrengen en de deuren goed te barricaderen, waarvan men graag gebruik maakte. Als ik dacht dat het te gevaarlijk was om in huis te slapen, ging ik in de sacristie van de kerk slapen.

Het regeringsleger rukte steeds verder op en naderde de plaats waar wij woonden. Regelmatig kwamen gevechtsvliegtuigen overgevlogen om bepaalde doelen te gaan beschieten of te bombarderen. Ook lieten zij enkele bommen vallen op onze missie en viel het dak van onze vergaderzaal waar wij net samen waren met de verantwoordelijken van het Maria-Legioen, naar beneden met als gevolg 7/8 gewonden en een dode. Zelf had ik niets.

Op een late avond, het was al helemaal donker, werd er op de poort achter ons huis gebonsd; ik deed open en een gewapende man zei dat ze opdracht hadden het huis te doorzoeken, daar ik een revolver en wapens in huis verborgen zou hebben. Zij deden alsof ze het huis doorzochten maar het was hen meer te doen om wat spullen mee te nemen, zoals

dekens en wat kleren die daar nog lagen om enkele hulpbehoevenden te helpen. Ook een radiootje dat een catechist me had gegeven om het voor hem te bewaren wilden ze meenemen, maar ik trok het uit zijn hand, terwijl ik dreigde hem te slaan met de lantaarn die ik bij me had. Voor het huis stonden enkele vrouwen die alles wat ze weggehaald hadden op hun hoofd legden en met de soldaten wegtrokken.

Ik was echt erg verbolgen daar ze ook nog de medicijnen, die ik nog had, over de grond hadden gegooid en dat liet ik hen ook goed merken. Maar ze zeiden geen woord en mijn persoon hebben ze wel gerespecteerd. Het waren naar ik later vernam gewapende mannen, die fungeerden als burgerwachten van een dorp op een afstand van een 15 kilometer van onze missie.

De maat was vol en daar ik me niet meer veilig voelde op de missiestatie verhuisde ik naar het dorp waar ik eerder had gewoond; daar in dat dorp Caconda waren militairen gelegd van de regering en voelde ik me veiliger.

Toen kwamen de 'Blauwhelmen' en de 'Artsen zonder grenzen' naar ons dorp en zij werden mijn burens en door middel van het vliegtuigje van de Artsen en de vliegtuigtransporten van een hulporganisatie kregen we medische hulp en goederen, vooral voedsel om uit te delen. De Artsen brachten ook de pakjes mee die mijn zus uit Deurne en pater Houdijk uit Gemert hadden opgestuurd.

Er was weinig werk te doen, daar de mensen in de binnenlanden niet naar ons toe konden komen en wij niet naar hen toe konden gaan. Wat werk en activiteiten betreft was die tijd de rustigste van mijn leven. Het was wellicht ook de spannendste tijd.

Wel veel honger en ellende. Het ergste is dat je mensen die elke dag aan je deur staan niet of niet voldoende kunt helpen. Vooral oude mensen en kinderen zijn deze periode van

honger niet te boven gekomen. Elke week hadden we wel enkele begrafenissen. Dat was heus wel deprimerend. Dit is een tijd geweest van gewoon bij de mensen te zijn en hun vreugdes en hun ellende samen met hen te delen.

Ik had goede contacten met de autoriteiten, maar protesteerde wel vanwege het gebrek aan discipline van de militairen die de mensen beroofden of erger.

Bij een bezoek van de Commissaris van de Provincie aan onze gemeente werd in de bijeenkomst met hem gezegd dat een buitenlandse priester kritiek had op het regeringsleger. Het was beter, zo werd gezegd, dat die pater maar naar zijn land terug zou gaan of zou moeten 'verdwijnen'. Als ik naar de stad ging was dat 250 kilometer en een groot deel door de bossen. Dan is 'laten verdwijnen' niet zo moeilijk.

Het werd tijd om naar Nederland terug te keren. Dat was in mei 1999.

Na zes weken bij mijn zus Toos te hebben doorgebracht, besloot ik naar Gemert, te gaan en te gaan wonen in onze communiteit daar. Na enkele maanden besloot ik niet meer naar Angola terug te keren en in Nederland te blijven.

Enkele maanden daarna kreeg ik het aanbod de pastorale dienst te gaan verzorgen in het verzorgingshuis 'Ruijschenbergh' in Gemert. Dat heeft bijna honderd kamers en nog 84 aanleunwoningen. Het gaf me voldoende werk: vieringen, bezoeken aan zieken en aan de overige bewoners, bezoeken ook aan de dagverblijven, de verpleegafdelingen met ook daar regelmatig vieringen. De bezigheden daar heeft de overgang van Angola naar Nederland voor mij gemakkelijker gemaakt en me geholpen om me in korte tijd weer thuis

te voelen in het vaderland. Tien jaar, van 1 januari 2000 tot 1 januari 2010, heb ik daar mijn priesterfunctie kunnen vervullen met grote tevredenheid. Gezien de Congregatie door omstandigheden Gemert ging verlaten en nieuwbouw pleegde in Gennep heb ik de pastorale taak in huize 'Ruijschenbergh' overgedragen aan de Parochie Gemert en ben op zes mei 2010 samen met heel de communiteit van Gemert verhuisd naar Gennep, waar we op acht mei onze intrek namen in een nieuw gebouwd huis en waar ik tot nu toe nog woon.

Aangezien mijn gezondheid nog redelijk is en ik ook nog auto kan rijden, kan ik mijn taken hier in huis nog blijven doen, zoals de zieken hier in huis en in ons verpleeghuis bezoeken en bijstaan, met zieken naar de dokter gaan of naar het

ziekenhuis en naar begrafenissen van familieleden van medebroeders, boodschappen doen, zo veel mogelijk elke dag een wandelingetje maken of een fietstocht.

Ik ga ook nog enkele keren in de maand de Mis doen in het verzorgings /verpleeghuis in Nieuw Bergen of elders.

Gennep, 20 april 2017

P. Pubben

Jarigen in september

6	Leo Gottenbos	16	Zr. Miep Leek	19	Judith Wilmer
15	Nelly Hermans	17	Ko Gradussen	30	Zr. Martina Janssen

Zwarte bladzijden in de Nederlandse kerkprovincie en ook in onze provincie

Toen op 16 december 2011 de commissie Deetman met haar eindreportage kwam over het onderzoek naar seksueel misbruik van minderjarigen in onze kerk, was er in onze provincie via de toenmalige commissie van Hulp en Recht slechts één persoon bij ons bekend, die door een van onze medebroeders was misbruikt.

Het toenmalige bestuur van de provincie heeft volmondig ingestemd met de wijze waarop met toekomstige meldingen zou worden omgegaan, zoals voorgesteld door de Bisschoppenconferentie en de KNR (Konferentie Nederlandse Religieuzen).

Al werd in het verslag van de commissie Deetman onze congregatie niet vernoemd, toch kwamen er langzaam klachten binnen via het toen opgerichte Meldpunt. Elk geval van misbruik van een kwetsbare jongere is er natuurlijk één te veel en wij betreuren het dan ook ten zeerste dat er ook in onze congregatie gevallen van misbruik zijn voorgekomen. Wij beseffen de ernst van het leed dat hen is aangedaan, van het leed dat zij jaren met zich mee hebben gedragen, van het leed waar zij tot op de dag van vandaag nog onder gebukt gaan. Velen zijn, juist nu het eindelijk naar boven en naar buiten mag komen, nog bezig met het verwerken van wat hen indertijd is aangedaan. Sommigen dachten het een plek te hebben gegeven. Dit blijkt nu vaak niet zo te zijn en dat is voor hen een zeer pijnlijke constatering. Wat hen is aangedaan treft niet alleen henzelf, maar vaak ook hun gezin en omgeving.

Op onze laatste kapittels is dit onderwerp natuurlijk aan de orde geweest en daarom kan ik namens al onze nog in leven zijnde medebroeders onze oprechte excuses aanbieden aan degene, die door één van onze medebroeders is misbruikt. Wij doen ons uiterste best om in de toekomst een meer respectvolle wijze van omgang van onze medebroeders met vooral jongeren te verzekeren.

Zoals vaker gebeurt bij rechtszaken, konden helaas ook nu niet alle slachtoffers het met de uitspraak van de rechter en met de beslissing van de compensatiecommissie eens zijn. Wij zijn echter van mening, dat het beter en rechtvaardiger is ons wel daaraan te houden, dan eigen regels te gaan creëren.

Vaak vond het misbruik plaats op ons kleinseminarie te Weert. In plaats van deze jongeren op te voeden tot gelovige mensen, heeft het misbruik ertoe bijgedragen dat het ongelovige mensen zijn geworden. Dit betreuren wij ten zeerste.

Wij hopen, dat allen die door onze voorgangers misbruikt zijn, deze zwarte bladzijden uit hun leven een plaats kunnen geven. Dit wensen wij hen van harte toe.

Koos Gordijn

De 'Do's & Dont's' van internationalisering – voortschrijdende inzichten

Tijdens de jaarlijkse platformdag Internationalisering Religieuze Instituten op 21 april jl. vertelden leden van internationale gemeenschappen welke lessen men al doende heeft geleerd.

Zowel Nederlandse als buitenlandse leden deelden hun ervaringen en inzichten. Als er één conclusie mag worden getrokken is dat er geen stappenplan bestaat, die – als je deze maar netjes volgt – tot een mooi resultaat leidt. Het gaat immers om mensen en elk mens is uniek. Toch zijn er de afgelopen jaren inzichten gegroeid die voor alle instituten die leden uit het buitenland willen uitnodigen van belang zijn. Hieronder volgt een samenvatting.

Welk type religieus?

Het is belangrijk dat de zendende provincie een geschikt iemand stuurt: iemand die openstaat voor een andere cultuur en niet bang is om in de harde realiteit van een gesecculariseerde samenleving te gaan werken.

Vorbereiding op de komst

Het is aan te bevelen dat mensen al tijdens hun opleiding stage lopen in een interreligieuze samenleving en in een andere cultuur. Deze ervaring helpt bij een nieuwe missie in Nederland.

Beginperiode

Eerste indrukken zijn voor nieuwkomers belangrijk. Een gastvrij ontvangst is een goede basis. Er is zoveel dat anders is: taal, klimaat, voedsel, het liberale denken, de directheid en zakelijkheid. Ja zelfs de beleving van het gemeenschapsleven, omgaan met gezag en de manier van bidden. Terwijl ze in eigen land het gevoel hebben nodig te zijn, krijgen ze hier – zeker in de beginperiode - het gevoel overbodig te zijn, niet gekend in wie ze zijn en wat ze allemaal al gedaan hebben.

Een seculiere samenleving

De overstap naar een sterk gesecculariseerde samenleving is moeilijk. Ze moeten het beeld van hun religieuze status loslaten, want daar heeft men in Nederland geen boodschap aan. Van polarisatie in de kerk, van liberale opvattingen over allerlei religieuze, maatschappelijke en sociale kwesties begrijpen ze weinig. Voor buitenlandse religieuzen is contact met de lokale kerk heel belangrijk. Zij hebben sterk de behoefte bij de kerk te horen.

Priesterreligieuzen en pastorat

Priesterreligieuzen zijn opgeleid als priester en willen hun priesterschap vorm geven in pastorale taken. Een parochie is een goede plek om thuis te raken in de cultuur van het land, ook de religieuze cultuur. Tegelijk moeten priesterreligieuzen zoeken naar een eigen invulling van het parochiepastoraat. Missionair kerkzijn betekent ook: aandacht voor de armen, voor dialoog. De apostolische brief van paus Franciscus over missionair kerkzijn is erg behulpzaam hierin.

Wet- en regelgeving

Een groot knelpunt zijn de verblijfs- en werkvergunningen voor buitenlandse religieuzen. Deze kunnen veel irritaties en frustraties oproepen. Bij aankomst verwachten ze immers dat ze aan de slag kunnen, maar al snel komen ze erachter dat ze pas een werkvergunning kunnen krijgen als ze een staatsexamen Nederlands behaald hebben en geslaagd zijn voor hun maatschappelijke inburgering.

Nederlanders leren begrijpen

Het belang van het leren van de Nederlandse taal kan niet genoeg worden benadrukt. De taal is wezenlijk en voor een groot deel de basis van het werken en samenleven in Nederland. Een taal leren vraagt veel inspanning en uithoudingsvermogen.

Maar behalve taalvaardigheid moeten de nieuwe missionarissen ook liefde en begrip hebben voor de mensen hier. Als zij missionair en pastoraal werk gaan verrichten zullen ze moeten leren hun aanvankelijk soms wat negatieve opstelling t.a.v. de Nederlandse cultuur en kerk bij te stellen.

Het volgen van cursussen of een studie helpt om de taal beter te leren en meer te begrijpen van de situatie van de Nederlandse kerk en samenleving. Vrijwilligerswerk is in de beginperiode een goede manier om in contact te komen met mensen. Helaas is betaald werk voor niet-priesters moeilijker te regelen dan voor priesterreligieuzen. Dat kan heel frustrerend zijn. Want een betaalde baan levert niet alleen een salaris, maar ook een stuk eigenwaarde, vooral als je nog in de *'prime of your life'* bent.

Persoonlijke begeleiding

Het is raadzaam om iemand die ervaring heeft op het vlak van interculturele communicatie aan te stellen als persoonlijke begeleider, met wie de nieuwe missionaris kan bespreken wat hij of zij op het hart heeft, zonder dat van dat gesprek iets naar buiten hoeft te komen. Ook hebben ze op z'n tijd aanmoediging en bevestiging nodig, zodat ze voelen dat ze gewaardeerd worden. Zonder begeleiding lopen nieuwe missionarissen het risico alle kanten uit te gaan of verloren te lopen.

Begeleiding vanuit de gemeenschap

De ervaring leert dat de gemeenschap regelmatig rond de tafel moet gaan zitten om het gezamenlijke wel en wee te bespreken. Zeker in het begin ontstaan er vrij gemakkelijk misverstanden, vaak veroorzaakt door de nog gebrekkige taalkennis, soms ook door de Nederlandse directheid van spreken en niet te vergeten door het verschil in leeftijd. Communicatie vindt niet alleen plaats met woorden, maar ook met houding en levenswijze. Hartelijkheid is belangrijk. Af en toe kan de aanwezigheid van een externe begeleider wonderen doen.

Ruimte geven

Nieuwe missionarissen nemen niet automatisch de missionaire werkzaamheden van hun Nederlandse medereligieuzen over of voeren ze niet op dezelfde manier uit. Zij hebben immers een andere bagage dan hun Nederlandse collega's. Zij moeten hun eigen weg zoeken.

Werken aan intercultureelheid

Een gemeenschap verandert wanneer iemand uit een andere cultuur arriveert. De uitdaging is om uit de onderlinge culturele diversiteit iets nieuws te scheppen. En wel een 'thuis' waar ieder, zonder de kern van zijn eigen cultuur te verliezen, bereid is zich te laten veranderen door de aanwezigheid van de ander. Interculturele gemeenschappen zullen zich geleidelijk aan ontwikkelen, en niet zonder pijn, naarmate de individuen leren de onderlinge verschillen te respecteren. God heeft verschillen geschapen. Een interculturele gemeenschap kan volharden als ze durft te leven uit het geloof in God, als ze gemotiveerd is door het charisma van de congregatie en zich inspant om een afstraling te zijn van de zending van Jezus.

Nieuwe eis IND: een controleverklaring

Zoals gezegd is de wet- en regelgeving een groot obstakel. Tijdens de platformdag werd een nieuwe eis toegelicht van de IND. Per 1 april 2017 heeft de IND zonder enige vooraankondiging of zonder overgangsregeling aangekondigd dat een religieuze organisatie een jaarrekening met een controleverklaring dient te overleggen. Een controleverklaring is de duurste verklaring die een accountant kan afgeven. Merkwaardig is dat alleen religieuze organisaties deze moeten overleggen, terwijl andere werkgevers alsook de erkende referenten zo'n verklaring niet hoeven te overleggen. Het gevolg is dat het voor religieuze organisaties nog moeilijker, zo niet onmogelijk wordt gemaakt om buitenlandse religieuzen naar Nederland te halen. Advocatenbureau Everaert en KNR zullen de IND wijzen op het discriminatoire karakter van de beleidswijziging. Indien de IND niet genegen is om het beleid aan te passen tot een gunstigere regeling, dan zit er niets anders op dan de beleidswijziging te laten toetsen door een rechter.

Een uitgebreid verslag van de IRI-platformdag is te vinden op de KNR-website.

Tijdens de reünie op Kasteel Gemert in 2009 hebben enkele oud-studenten hun herinneringen opgeschreven.

Hieronder de bijdrage van Herman Boeren.

'Weert en Gemert' waren de jaren van onze puberteit en jongvolwassenheid.

De uitnodiging erop terug te kijken bij gelegenheid van de laatste Gemertse reünie is als het openen van het luik waardoor fundamenteën zichtbaar worden. Heb jij als lezer een bang vermoeden dat het een blik geeft in een duistere ruimte met een muffige geur en bestofte spinnenwebben,.....mis.

De 12 jarige Herman uit Ulicoten wilde graag de nieuwe wereld in en nam zich voor zich niet te laten kisten. En zo gebeurde het dat ik voor de allereerste keer in Weert aankwam tijdens het middageten. In de volle refter zag ik aan de overzijde de mij bekende Theo van Leeuwen zitten en liep stoer regelrecht naar hem toe. Tactisch, maar gedecideerd werd ik door een van de paters naar mijn ouders terug geleid. „Wel actie, expansie en ontwikkeling, maar binnen de lijnen". (*Binnen het veld was ik de linksbuiten.*) Dat spanningsveld bleef leidraad. Het leverde toen en later van alles op.

Voorbeelden.

Met pater Berkers had ik een liefde-haat relatie. Vaak moest hij mij van het stoffige voetbalveldje plukken voor de orgelles. Daartegenover dreef mijn ambitie me vrijwillig naar de muziektheorieles die hij op zondagmorgen gaf en stoomde hij me klaar voor de eerste orgelbegeleiding tijdens de hoogmis. Daar bij het oksaal en in de toren zat een luik dat toegang gaf tot de gewelven boven de kapel. Sjaak Verhappen (wie kent hem nog) en ik verstopten ons daar wel eens tijdens de verplichte wandeling op dinsdagmiddag.

Als doener waren mijn studieresultaten net voldoende om in Weert de eindstreep te halen. Leren was belangrijk, maar net zo graag was ik in actie als voetballer, als boekbinder of organist.

Tot aan mijn 40ste ben ik blijven voetballen. Tot op de dag van vandaag speel ik nog graag piano, waarbij een sonate van Mozart favoriet is, wellicht omdat Daniel Waaijberg die tijdens een maandelijkse culturele avond in Weert ook speelde.

In Gemert werd het leren door het filosoferen o.l.v. Thei Goossens steeds boeiender. Ik voelde me goed in mijn vel zitten. Het grote zoeken was begonnen. Ik verslond boeken als het Verschijnsel mens van Theillard de Chardin, de Vrouw van Buitendijk en de toneelstukken van Sartre. De daar aangeboden denkrichting probeerde ik in te

passen in mijn latere opleiding op de Sociale Academie en de Supervisorenopleiding te Nijmegen. Mensgerichtheid stond centraal in het begeleidend en leidinggevend werk.

Het Kasteel heeft me binnen, buiten en op de gracht fysiek ook het nodige plezier opgeleverd. Met Wim van Denzen en ook Toon Gruijters trimden we vóór de meditatie door de Gemertse dreven (ik ben een ochtendmens gebleven). Met een 'geleende' paterlijke brommer reed ik naar de IJzeren Man in Vught voor een schaatstocht. Eén keer kon ik me helemaal uitleven tijdens schaatswedstrijden op de gracht rond het kasteel. Ik liep later een aantal marathons, deed mee aan triatlons en drie schaats elfstedentochten leverden het bekende kruisje op.

Ik rond de herinnering aan Gemert af: Van de Impliciete Intuïtie (de poging van de Petter om als mens het godsbestaan te vatten) bleef voor mij het impliciete (de mens van lichaam en geest in het hier en nu) dominant. Mijn leven nam a.h.w. een wending toen ik tijdens mijn eerste proefpreek vanaf de balie in de refter de hooggehakte voetstappen van Ria, de diëtiste in opleiding, op weg naar de keuken voorbij hoorde komen. Zij werd en is mijn echtgenote. Een dochter, een zoon, een kleindochter en een kleindochter in spe completeren het familieleven. Met Ria deel ik goede herinneringen aan „Borana" Ton Leus met wie wij mailden en tijdens zijn vakanties aangename uren en boeiende gesprekken deelden.

Vanuit het idyllische Stavern in Duitsland,

Herman Boeren

hermanboeren@hotmail.com

DAGBOEK   juli – augustus 2017

2 juli   De paters Karmelieten verlaten Handel en keren terug naar Brazilië. Dit houdt in dat de parochie Sint Willibrord in Gemert-Bakel voorlopig zonder eigen pastor-priester zal moeten functioneren. Wij zullen er dan ook rekening mee moeten houden, dat in de nabije toekomst vaker dan voorheen een beroep zal worden gedaan op de Spiritijnen in Gennepe.

- 4 juli Theo ten Brink gaat voor een controleonderzoek naar de oogheelkundeafdeling van het Radboudziekenhuis in Nijmegen, waar hij zonder kleerscheuren doorheen komt. Bij thuiskomst in Gennep staat hem een tweede controle te wachten, ditmaal door een vertegenwoordiger van Focus Cura, die bij iedere bewoner van Spiritijnenhof de installatie van de "Personenalarmering" komt verifiëren. Ook deze controle doorstaat Theo met glans zonder er noemenswaardige nadelige gevolgen aan over te houden.
- Ook de terugkeer van Ben Visbeek in Gennep na een kort verblijf in het Maasziekenhuis in Boxmeer mag hier niet onvermeld blijven.
- 8 juli Vandaag neemt ook Johan Berndsen, na een geslaagde galoperatie ondergaan te hebben, afscheid van het Maasziekenhuis en wordt weer liefdevol te midden van zijn medebroeders opgenomen in Spiritijnenhof.
- 10 juli Koos Gordijn, Martin van Moorsel, Albert de Jong en Pieter Vaars zijn allen, na een voorspoedig verlopen vakantieperiode in den vreemde, weer gezond en lichtelijk gebruid in Spiritijnenhof op de klep gevallen. Ze moeten er weer een jaar tegen kunnen! Daarom begint het bestuur tijdens de morgenuren meteen met een pittige vergadering over het vervolg van de verkoop van het kasteel in Gemert.
- In de namiddag komt de REA (Raad voor Economische Aangelegenheden) in vergadering bijeen en keurt o.a. de jaarrekening van 2016 goed. Deze zal later door het bestuur definitief goedgekeurd moeten worden.
- 12 juli Een dag met heel veel regen: voor vakantiegangers een ramp, voor de hardwerkende landbouwers een zegen. De bewoners van Spiritijnenhof zijn vandaag rond het middaguur getuige van een hoogoplopend meningsverschil tussen het keukenpersoneel en een pan warme soep. De deksel wil namelijk niet van de pan. Er worden allerlei pogingen ondernomen om de deksel tot meer openheid te bewegen, de een met een tafelmes, een ander met een blikopener, een derde met een bandafnemer... allemaal zonder succes. Dan horen wij de stem van iemand die zich nog iets meent te herinneren van de natuurkundelessen vroeger op het klein seminarie: "Weg met heel die ijzerhandel, koelen, zet de pan onder de kouwe kraan." De deksel schijnt er noch kouder noch warmer van te worden, er komt geen beweging in. Dan komt er gelukkig iemand binnen die vroeger wat beter opgelet schijnt te hebben tijdens de natuurkundelessen en deze man zegt heel gedecideerd: "Verhitten! Terug op het vuur met die pan!" En jawel, vijf minuten later zitten alle gasten tevreden achter een dampende kop heerlijke erwtensoep.
- 13 juli Ben Visbeek voelt zich plotseling niet goed en de dokter oordeelt het raadzaam om hem voor onderzoek naar het Maasziekenhuis in Boxmeer te sturen.
- De gemeenteraad van de gemeente Gemert-Bakel buigt zich nogmaals over het onderzoek "Ruimtelijk Kader" van het kasteel en stemt er mee in. Een mooie afsluiting zojuist voor de vakantieperiode.
- 14 juli Voor de Fransen is het vandaag een dubbele feestdag: allereerst "Quatorze Juillet", de nationale feestdag en vervolgens de etappeoverwinning in de Tour de France door een Fransman. Het tv-verslag van de Tour wordt door veel medebroeders gevolgd, al was het maar om de mooie beelden van het prachtige land "la douce France".
- In de avond zien we Ben Visbeek weer terug in Gennep. Hij is ontslagen uit het ziekenhuis en daar is hij erg blij mee.
- 15 juli Jo van de Wildenberg viert vandaag met zijn familie en medebroeders in Gennep zijn 60-jarig priesterfeest. Het feest begint in de kapel met een mooie eucharistieviering en wordt daarna voortgezet in Spiritijnenhof. Jo, van harte proficiat!

- 16 juli Ben Visbeek die zijn 60-jarig priesterfeest met zijn familie ook reeds gepland had, heeft het feestje om gezondheidsredenen af moeten blazen. Vandaag komt zijn broer Joop met zijn twee zonen bij hem op bezoek en daar bouwen wij ter compensatie een klein maar toch gezellig en sfeervol feestje omheen met o.a. een heerlijke maaltijd. Wij hebben de indruk dat het voor Ben werkt als een verjongingskuur.
- 17 juli Tijdens de maanden juli en augustus doet ook het provinciaal bestuur het wat kalmer aan. Zo vervalt vandaag zijn wekelijkse vergadering en dit zal gedurende deze maanden nog wel vaker voorkomen.
- 18 juli In Nijmegen klinkt het startschot voor de vierdaagse, hetgeen ook in Gennep een groep mensen in beweging zet, die de doortocht van de 50-kilometerlopers in Gennep op aanstaande donderdag moet voorbereiden. Ze treffen er mooi weer aan.
- 20 juli Het centrum van Gennep is omgetoverd in een imitatie- "Via Gladiola", waar de vierdaagse-lopers door burgemeester de Koning, omringd door alle huidige notabelen van de vestingstad, alsook door de Landheren, Schout en Schepenen uit een vier eeuwen ver verleden, vergezeld van hun fleurig uitgedoste hofdames, worden verwelkomd en aangemoedigd op hun nog lange vermoeiende tocht naar de Keizer-Karelstad. De Gennepenen maken er een groot volksfeest van, als bevond Karel de Grote zelf in hoogsteigen persoon zich ook onder de lopers.
- 21 juli Onder de talrijke vliegtuigen die vandaag Schiphol aandoen is er ook een groot exemplaar, komend uit Brazilië, waar Jo van de Laar uitstapt. Hij zal een paar weken vakantie doorbrengen bij zijn zus in Someren. Wij wensen hem er een aangenaam verblijf toe en hopen dat hij, ondanks het immer Somerse weer, er de warmte van de Braziliaanse zon niet te veel zal gaan missen.
- 22 juli Vandaag is het de beurt aan Johan Berndsen om zijn 60-jarig priesterfeest te vieren. De dag begint met een mooie eucharistieviering, waarin Johan zelf voorgaat samen met Pieter Pubben en Alexis Ndzalouma, een medebroeder uit Kongo-Brazza, het land waar Johan jarenlang werkzaam is geweest. De viering wordt muzikaal opgeluisterd door een gerenommeerd kerkkoor uit 's-Heerenberg. Johan heeft ons al vaak verteld dat hij gesproken is uit een grote familie en dat een gedeelte van zijn broers en zussen is uitgezworven over praktisch alle continenten van de wereld. Mocht er iemand aan deze woorden getwijfeld hebben, dan heeft hij sinds vandaag zijn mening waarschijnlijk bijgesteld. Wij hebben onze kapel namelijk door middel van schuifdeuren en open vensters zo groot mogelijk gemaakt en alle stoelen en krukken die we konden vinden aangesleept om de massaal toegestroomde bloedverwanten van Johan een convenabele plaats te kunnen geven, en toch is tot onze verwondering een aanzienlijke groep van hen niet verder kunnen komen dan het voorportaal. Na de H. Mis wordt het feest in familiekring voortgezet in Spiritijnenhof. Na afloop vergezelt Johan zijn familie naar 's-Heerenberg om het feest daar nog eens dunnetjes over te doen en een paar dagen vakantie te nemen.
- 24 juli Jo van de Laar, missionaris in Brazilië, laat ons weten, dat hij afgelopen vrijdag gezond en wel bij zijn familie in Someren is aangekomen, maar dat hij momenteel griepig en verkouden, ziek en moe, bij zijn zus op de bank zit te rillen. Geen ideaal begin van een vakantie. Wij hopen dat hij spoedig weer de oude zal zijn en van zijn welverdiende rustperiode zal kunnen gaan genieten.

Het provinciaal bestuur heeft vanmorgen niet veel vergaderstof en daar schijnen de leden van dit college ook niet erg rouwig om te zijn.

26 juli De lift in Spiritijnenhof laat het afweten, wat voor meerdere bewoners van de bovenverdiepingen “verplicht huisarrest” betekent, omdat zij niet meer in staat zijn trappen te lopen. Piet Delisse gaat met spoed achter een vakbekwaam monteur aan.

Onze recentelijk uit Nigeria gearriveerde medebroeders, Callistus Offer en Cyril Inam, hebben zich vandaag laten inschrijven bij het taleninstituut van de Radboud Universiteit in Nijmegen voor een cursus “Nederlandse taal”. De eerste graad (A1) van deze cursus doen ze tijdens hun verblijf hier in Gennep onder begeleiding van onze privé-docente Mw. Miek de Vries. In september kunnen zij in Nijmegen dan meteen instromen op niveau A2. Wij wensen hen veel succes bij hun taalstudie.

Alexis Ndzalouma verbleef in verband met zijn taalstudie vanaf 1 april in onze gemeente in Gennep. Vandaag vertrekt hij weer naar zijn vaste stek in Eindhoven. Wij wensen hem veel succes bij zijn werk.

In besloten kring neemt de familie ten Have vandaag in Maastricht afscheid van de Heer Jan ten Have, broer van onze medebroeder Toon ten Have. Wij wensen Toon en zijn familie veel sterkte toe.

28 juli De heer Jos van den Bosch, diaken van de parochie Gemert-Bakel is in Gennep op bezoek om samen met een vijftal medebroeders het “misrooster” over de maanden september en oktober te bespreken. Er is door het bisdom voor de parochie Gemert-Bakel immers nog steeds geen pastoor benoemd.

Er is goed nieuws voor Ben Visbeek en Harrie Clijsters, die de laatste dagen, als gevolg van een defecte lift, gevangen hebben gezeten op hun appartement. Het te vervangen onderdeel, dat uit München moest komen, is gearriveerd en meteen gemonteerd. Onnodig te vermelden dat de lift vandaag overuren heeft gedraaid.

Het Norbertusbusje brengt vandaag een groepje spiritijnen uit Gennep naar Wageningen, naar o.a. Hotel de Wereld, waarin op 6 mei 1945 door de Canadese generaal Foulkes en de Duitse generaal Blaskowitz de officiële documenten werden getekend van de capitulatie van de Duitsers en van de Vrede van Wageningen.

31 juli Het bestuur geeft zijn goedkeuring aan de jaarrekening van 2016.

8 aug. Ben Visbeek, die enige dagen ziek is geweest, is weer zover hersteld dat hij voor de maaltijden naar beneden kan komen. Fijn om Ben weer in ons midden te zien.

Cyril Inam en Callistus Offer gaan naar de GGD in Nijmegen voor een verplichte tbc-test. Om goed voorbereid te zijn op de talencursus, die in september een aanvang neemt aan de universiteit van Nijmegen, krijgen zij nu iedere dag taallessen aan huis van hun taaldocent Mw. Miek de Vries.

Piet Delisse en Harrie Clijsters zijn in Nederweert aanwezig bij de uitvaart van Mw. Mia Truijen, nicht van Harrie Clijsters.

9 aug. Henri Medjo CSSp, procurator van de algemene missieprocurator in Douala (Kameroen), bezoekt de medebroeders die in Kameroen werkzaam zijn geweest en praat hen wat bij over de huidige situatie van de Kerk en van het land.

10 aug. Mgr. Peter Marzinkowski CSSp, emeritus bisschop van Alindao (CAR), bezoekt vanuit Knechtsteden, zijn huidige woonplaats, in gezelschap van Mw. Abiba Samory, procurator van het bisdom Alindao, onze gemeente in Gennep. Dagelijks komen er de laatste tijd vanuit de CAR berichten bij ons binnen over de afschuwelijke wreedheden die er begaan worden als gevolg van een al jaren durende burgeroorlog. Dorpen, die door onze medebroeders zo vaak bezocht werden, worden verwoest en

honderden mensen worden er gedood. Helaas is het einde van deze strijd nog niet in zicht.

11 aug. Marcel Uzoigwe en Martin van Moorsel hebben een goed gesprek met Mgr. G. de Korte, bisschop van Den Bosch, over de pastorale werkzaamheden en nieuwe mogelijkheden van onze medebroeders in Eindhoven.

Henri Medjo bezoekt in de voormiddag samen met Kees Bruin onze medebroeder Louis Verhaag in Kessel en vertrekt in de namiddag weer voor enkele dagen richting Parijs.

14 aug. Piet Meeuws vertrekt voor enkele dagen vakantie bij zijn familie in Someren en het bestuur komt in vergadering bijeen met een dusdanig korte agenda, dat zij voor de koffiepauze al klaar zijn. Zij schijnen er niet rouwig om te zijn.

16 aug. Kees Bruin vertrekt vandaag voor twee weken naar Waarland en omgeving, in de kop van Noord-Holland, om er zijn zus, zijn broers en vrienden te bezoeken. Wij wensen hem een inspirerende zeewind en vooral zonnig weer toe.

Martin van Moorsel bezoekt alle leden van de gemeenschap van Rotterdam. Chima is voor enkele weken op vakantie in zijn vaderland, Nigeria. Candido brengt zijn vakantie door in de gemeenschap van Rotterdam, maar blijft wel bezig met zijn taalstudie.

17 aug. Koos Gordijn vergezelt vandaag Titus Ikyomke naar het bisdom Groningen, waar deze is uitgenodigd door de benoemingscommissie. Het gesprek verloopt prima. Maandag a.s. heeft Titus een onderhoud met de bisschop, Mgr. Ron van de Hout. Wij hopen dat Titus daarna zijn benoeming zal krijgen en wensen hem al veel succes toe in Heerenveen.

18 aug. Harrie Tullemans heeft zijn medebroeders in Gennep uitgenodigd de Maas over te steken en samen met hem in de mooie pastorietaan van Oeffelt zijn verjaardag te komen vieren. Maar eenmaal de Maas overgestoken komen wij terecht in het onbestendige en onheilspellende Brabantse klimaat, eigen aan de Maasheggen. Gelukkig heeft Harrie een ruime pastorie met een grote gezellige huiskamer, waar wij met ons twintigen allemaal ruimschoots een plaatsje vinden. Dit jaar eens geen barbecue, maar onder de deskundige leiding van Margriet, bijgestaan door twee bijdehandjes, haar dochters Anne en Eva, worden er stapels appelpannenkoeken gebakken, die erg in de smaak blijken te vallen bij de aanwezige eerwaardes en er dan ook letterlijk heel goed in gaan. Wij zien al weer ongeduldig uit naar de volgende verjaardag. Harrie bedankt!

20 aug. Zuster Antonetta van Winden viert haar 60-jarig kloosterjubileum in Delft. Pater Henri Medjo, spiritijn uit Kameroen die samen met haar in Douala gewerkt heeft, en Martin van Moorsel gaan samen met de pastoor voor in de feestelijke Eucharistieviering.

Nadien nemen de paters in de St. Bavoparochie te Rotterdam deel aan de Engelse viering. Het is toevallig "D-Day Maria", een dag waarop vele vrouwenbewegingen bij elkaar komen.

22 aug. Vanmiddag houdt de redactiecommissie van Spinet haar maandelijkse bijeenkomst en het lukt deze mensen, zoals u kunt constateren, toch weer om ook het septembernummer vol te krijgen. Of dit met het oktobernummer ook zal lukken, is nog maar de vraag. Dus, beste lezers, zet uw hoogtevrees een moment manmoedig opzij en klimt onverschrokken in de pen.

Gerard Hoogervorst en Toon Jansen tonen ons ook een staaltje van manmoedig gedrag. Zij hebben na lang aarzelen het er toch maar op gewaagd om vanmiddag hun collega uit Brazilië, Jo van de Laar, in Someren op te gaan zoeken. Bij terugkeer in Gennep horen wij dat de reis goed verlopen is, maar het is hen wel opgevallen dat Someren een nogal lang dorp is. Ik vermoed dat zij zonder tomtom gereisd hebben en daar kunnen dorpen soms wel wat langer van worden. Jo van de Laar schijnt zijn griep en verkoudheid intussen gelukkig de baas te zijn.

24 aug. Wim Dewez ontvangt vandaag de door hem reeds zo lang verbeide scootermobiel. Zijn actieradius wordt hiermee aanzienlijk vergroot. Wim, houd hem op de weg!

Rond 13 uur staat de Norbertusbus weer voor de deur. De reis gaat deze keer naar Emmerich. Wij gaan via Nijmegen, Lent, 3 Bemmels, Gendt, Pannerden in het Rijnstrangengebied, Lobith en Elten. Wij rijden door een prachtige streek met schilderachtige dorpen. Hochelten steekt toch met kop en schouders boven de anderen uit, niet alleen omdat het hoger ligt, maar het is ook een toeristisch trekpleister en bovendien de bedevaartplaats van de heilige Machutus, beschermheilige tegen verlamming, verzwakking in de ledematen, jicht, zenuwziekten en alle kinderziekten. De toeloop van pelgrims is dan ook groot. Een levende getuige van zijn helende activiteiten zit toevallig bij ons in de bus. Emmerich am Rhein biedt vele bezienswaardigheden, te veel om in één middag te bezoeken. Ik noem de meest in het oog springende: die Rheinbrücke met een overspanning van 500 m is met een totale lengte van 1228 m de langste hangbrug van Duitsland, de Rheinpromenade die je over een rijkelijk met bloemen en uitheemse planten versierde boulevard langs de betoverende Rijnkade voert, en tenslotte op Rheinpromenade 2, het gastvrije Restaurant Schlemmerich, waar wij ons ten afscheid trakteren op een geurige kop Jacobskoffie met een heerlijk stuk Maracuja-Kuche. Hierna nemen wij de kortste weg terug naar Gennep in de vaste overtuiging dat we hier nog eens terug zullen komen.

25 aug. Tom Willemsen is uit Port of Spain (Trinidad en Tobago) overgekomen voor een maand vakantie in Nederland en komt voor deze periode een huurauto ophalen. Tom, goede vakantie en "bonne route"

26 aug.

Rond 17 uur zien wij het terras van Spiritijnenhof volstromen met bezoekers. Koos Gordijn en Martin van Moorsel vieren samen met medestanders, medewerkers, vrienden, parochianen van de Catharinakerk en van de Studentenkapel uit Eindhoven rondom een barbecue hun 50-jarig priesterfeest. Het weer is prachtig en de stemming is opperbest.

28 aug.

De gezondheidstoestand van broeder Klaas Hettinga gaat de laatste dagen snel achteruit, zodat er nu dag en nacht bij hem gewaakt wordt.

29 aug. Het kasteel in Gemert vertoont vandaag alle tekenen van een militaire vesting. Er heeft nl. de ondertekening plaats van een militair samenwerkingsverband tussen de Nederlandse en de Duitse strijdkrachten. De commandant der Nederlandse

Strijdkrachten Generaal T.M. Middendorp alsook zijn Duitse collega Generaal V. Wieker zijn beiden aanwezig. Piet Delisse is, waarschijnlijk vanwege zijn ondefinieerbare koelbloedigheid en onverstoorbare vastberadenheid, uitgenodigd om namens de Congregatie bij deze ceremonie, die met extreem strenge veiligheidsmaatregelen omgeven is, aanwezig te zijn. Hij heeft hier trouwens ervaring mee.

30 aug. Vanmorgen is onze medebroeder Klaas Hettinga in het verzorgingshuis Libermannhof vredig ingeslapen. Wij verliezen in hem een opgewekte en hartelijke medebroeder, erg betrokken bij zijn familie en bij de Congregatie. Wij vertrouwen erop dat hij is binnengegaan in de Vrede en de Vreugde van zijn Heer, voor altijd.

Cyril Inam en Callistus Offer doen vandaag aan de Universiteit van Nijmegen toelatingsexamen voor de taalcursus Nederlands, niveau A2. Wij wensen hen veel succes toe.

31 aug. Kees Bruin keert vandaag terug van vakantie, zodat de community in Gennep weer op volle sterkte is, wat ons de moed geeft om de aankomende maand september onvervaard bij de horens te pakken.

Overledenen

- 11 juli In Veldhoven overleed in de leeftijd van 92 jaar mevrouw A. (Zus) Goudsmid-Slaats, zus van † pater Theo Slaats.
- 16 juli In Salvador(Brazilië) overleed in de leeftijd van 88 jaar de heer Bertus van Lier, ex-collega.
- 18 juli In Tongeren(België) overleed in de leeftijd van 83 jaar de heer Jan ten Have, broer van pater Toon ten Have.
- 2 augustus In Nederweert overleed in de leeftijd van 78 jaar mevrouw Mia Truijen, zus van † broeder Marcus Truijen.
- 2 augustus In Radinghem (Frankrijk) overleed in de leeftijd van 83 jaar de heer Jan Mollemans, ex-collega.
- 16 augustus In Deurne overleed Betje Verlijdsdonk-Evers. Ze stierf op de gezegende leeftijd van 93 jaar en was de zus van †pater Toon Evers.
- 25 augustus In Rotterdam overleed in de leeftijd van 84 jaar mevrouw Gré Uijenbroek-van Bemmelen, een van de Vrienden van de Spiritijnen in Rotterdam.
- 30 augustus In Gennep overleed in de leeftijd van 85 jaar broeder Klaas Hettinga, broer van † broeder Mebius Hettinga.

Broeder Klaas Hettinga **8 april 1932 – 30 augustus 2017**

Broeder Klaas Hettinga volgde na zijn professie in 1951 een vakopleiding in de bouw. Hij wilde naar de missie om daar mensen te helpen. Dat gebeurde in 1964. Hij werd de verantwoordelijke van wat het "bouwteam Klaas" werd genoemd. Samen hebben ze in meerdere landen prachtige gebouwen neergezet. Eerst in Gabon, daarna in Kameroen, de Centraal Afrikaanse Republiek en tenslotte, in 1984, in Nigeria. Vanwege ziekte en allerlei klachten moest hij terug naar Nederland. Hij zong als hobby in meerdere koren, zowel in Afrika als in Nederland. We kennen hem als een diep religieus iemand, met gevoel voor humor en prettig in de omgang.